

22-24 Eylül 2002
İstanbul - Türkiye

6. Uluslararası Bediüzzaman Sempozyumu

Risale-i Nur Işığında Küreselleşme ve Ahlâk

22-24 Eylül 2002
İstanbul - Türkiye

6. Uluslararası Bediüzzaman Sempozyumu

Risale-i Nur Işığında Küreselleşme ve Ahlâk

Danışman:
Prof. Dr. Faris Kaya

Editör:
Abdullah Albayrak

Tashih:
Orhan Güler

Mizanpaj:
Ömer Demirtaş

Kapak:
Mesut Sarı

Üretim Sorumlusu:
Ali Osman Macit

ISBN: 975-269-020-3

Baskı: Temmuz-2004

Baskı-Cilt:
Nesil Matbaacılık
Sanayi Cd. Bilge Sk. No: 2
34196 Yenibosna / İstanbul
Tel: (0212) 551 32 25 pbx

NESİL YAYINLARI

Sanayi Cd. Bilge Sk. No: 2 Yenibosna
34196 Bahçelievler / İstanbul
Tel: (0212) 551 32 25 pbx
Faks: (0212) 551 26 59

İnternet: www.nesil.com.tr
e-posta: nesil@nesilyayinlari.com

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak Nesil Basım Yayın'a aittir. İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz.

Küreselleşme ve Milletlerin Hastalıkları, Bediüzzaman Said Nursî'nin Düşüncesinde İncelemeler

Prof. Dr. Ammar Jidal*

Şu anda insanlık, yeni bir bireysel ve toplumsal ahlâkın birleştirilmiş tek bir örneğinin sevgisini yeşertmeyi arzulayan yeni bir misyonerlik yaşamaktadır.

Acaba çeşitli dinleri ve fikri arka planına rağmen insanlığa dayatılmak istenen tek kutupluluk karşısında Nursî'nin tavrı nedir?

Bu üslup, tarih boyunca kişileri, onu savunanlara göre insan düşüncesinde mutlak ve nihai bir örneği kabullenmeye hazırlamayı dilemiştir. Çünkü insan düşüncesinin bundan daha güzelini şimdi ve gelecekte üretmesi mümkün değildir.¹ Pazarlanması amaçlanan görüş ve bilgilere uygun olarak kişiler bu tehlikeli fikirleri kabullenecek olurlarsa, hiç kuşkusuz bu fikirler akli düşünmekten uzaklaştıracaktır. Onların takdirlerine göre en uygun konum, yeni verilen şeye uyum göstermeye çalışmaktır.

Psikolojik ve fikri açıdan bu soruna teslim olmanın anlamı, düşünce, siyaset ve iktisat dünyasında insani bir olgu olarak görünen çeşitliliğin yok olması ve hatta daha da uzayarak toplumsal hayat ve onun gereklerinin ortadan kalkmasıdır. Bu, her kendinde olanı çıkarıp atma felsefesinin ilgi alanına girmektedir.

Bu kadim olanı çıkarıp atma felsefesine karşı çıkmak, böyle düşünen herkese

* **Prof. Dr. Ammar Jidal:** 1960 El-Nesile / Cezayir'de doğmuştur. İslami akide ve düşünce alanında uzmandır. Cezayir Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi öğretim üyesidir. Yayınlanmış çok sayıda kitap ve makalenin yanı sıra Bediüzzaman hakkında yayınlanmış dört adet kitabı bulunmaktadır.

¹ Fukuyama, *Nihayetü't-Tarih* adlı eseri.

karşı çıkma anlamını taşır. Belki de çağımızda bu “çıkarıp atma” düşüncelerinin en önemlileri, küreselleştirme ve yenilenlerin nefislerinin ve akıllarının bu örneği kabullenmeye hazırlanmasına çalışmaktır. Böylelikle, yenilenlerin ülkelerinde ve onların ırkından ve dininden olanların arasında kendilerini savunacak gayriresmi kültür savaşçıları bedavaya kullanmış olacaklardır!¹

Bu düşüncenin gerçekleştirmeyi arzuladığı en son şey, yenilenlerin, gayretlerini o bünyenin çocuklarını, yenene ilgi duyar hale getirecek şekilde harekete geçirmeyi sağlamaktır. Özellikle de ilk adımda, onlarla aynı kandan olanların azimlerini kırma görevini üstlenirler. Böylece, medeniyet düşüncesine dair bu örneği sadece eleştirmeyi düşünmek bile affedilmez bir suç haline gelmiş olur. Hatta bir çeşit delilik, geri kalmışlık ve barbarlık sayılır. Ama en azından fikri direniş göstermeye çalışmak ise sahibini dünyanın ondan ve habis fikirlerinden temizlenmesi gereken bulaşıcı hastalığa yakalanmışların listesine sokmaya maruz bırakır!²

Said Nursî, bizlere Kur’ân-ı Kerim eczahanesinden elde etmiş olduğu bir tıbbi reçete sunmaktadır ki bununla bu yolun ve yöntemin temellerini teşhis etmektedir. Onun açıkladığına göre bu yöntem, İslam ümmetine ve çeşitli kültür ve dinlere sahip sair ümmetlere sirayet eden ölümcül hastalıkları azdırmakta ve büyütmektedir. Böylece ümitsizlik hayat kanunu haline gelmiş, toplumsal ve siyasi hayatta sıdk ölmüş, düşmanlık sevgisi yaygınlaşmış, nurani bağlara ait bilgi yok olmuş, istibdat toplumun yapısına ateşin samana sirayet etmesi gibi sirayet etmiş ve bütün gayretler şahsi menfaate hasredilmiştir.³ İşte bu, küreselleşmenin kendi toplum projesini sağlama olarak bizde kendi kârına kullanmış olduğu şeyin esasıdır. “Önünüzde ve elinizde başka bir seçenek yok” sözü, direnişten ümit kestirmektir. Bu, “küreselleşme” kelimesinden neyin kastedildiğini güvenilirlikle özetleyen bir sözdür! Bir araştırmacının⁴ dediğine göre, bunu dile getirenler, çeşitli sebeplerden dolayı işi bıraktılar, hatta bir hayat tarzı olarak teslimiyetin küreselleşmesi için çalıştılar.

Bir başka yerde Nursî’nin teşhisinin doğruluğunu belirterek küreselleşmenin, aslını cehaletin ve başka değerlerin yöntemleri ve kendi var olma hakkı karşısında kayıtsız kalmanın oluşturduğu “kültürel kibirlilik”ten beslendiğini ortaya koymaktadır. Bu da tedrici ve fiili bir şekilde kültürel, otoriter ve küresel bir eğilime götürmektedir: “Var olma hakkına tutunmak istiyorsan benim yaptığımı yap!”⁵

Küreselleşmeyi kabul edenlerin şuursuzca bazen ümitsizlik aşılama, ümmetin kültürünü aptal saymaya ve en önemli unsuru olması niteliğiyle istibdat ve enaniyeti pekiştirmeye çalıştığını görürsün.⁶

¹ Bkz: ortak çalışmamız, *el-Avleme min Manzûrin Şer’i*, Dârü’l-Mehâmid li’n-Neşri ve’t-Tevzî, Ürdün, Amman, 1. baskı, 2002.

² age.

³ RNK, s. 1961, 1962.

⁴ el-Mehdî el-Müncera, *Avlemetü’l-Avleme*, Menşûrâtü’z-Zemen, Eylöl 2000, s. 20.

⁵ A.g.e, s. 28.

⁶ Bkz: *el-Avleme min Manzûrin Arabî*, Dr. Habib Cünhânî (Bu ekölün önde gelen şahsiyetlerinden biridir).

İşte bunlar, ümmetlerin hastalıkları.

Nursî'nin düşüncesine göre bu hastalıklar nasıl tedavi edilebilir? Küreselleşmenin İslam ülkelerinde pazarlamak istediği fikirleri aşmanın yolu nedir? Günümüzde küreselleşmenin içerdiği şeylerin değer biçme kaynakları nelerdir?

Açıklanan şeylerden hareketle açığa çıkmaktadır ki Nursî'nin düşüncesine göre küreselleşmeyle yüzleşme ve hesaplaşma, tarih boyunca görülen bir çeşit "atıp kurtulma" düşüncesiyle yüzleşmedir. Aynı zamanda bu yüzleşme, Nursî'nin vakti zamanı belirli ve özellikle de tarih boyunca atıp kurtulma düşüncesinin kullanmış olduğu en önemli ölümcül hastalıklara dikkat çeken fikirleri kabilindendir.

Nursî'nin bütün risalelerinde, bize musallat edilmiş ölümcül hastalıklarla hesaplaşmanın keyfiyeti sezilmektedir. Bu hastalıklar, onun tabirine göre şu noktalarda özetlenebilir:

- 1- İçimizde sebep ve etkenlerini bulan ümitsizliğin hayat bulması.
- 2- İctimai ve siyasi hayatımızda sıdk ve doğruluğun ölmesi.
- 3- Düşmanlık sevgisi.
- 4- Müminleri birbirine bağlayan nurani bağları bilmemek.
- 5- Çeşitli bulaşıcı hastalıklar gibi istibdatın sirayet edip yayılması.
- 6- Gayreti şahsi menfaate hasretmek.

Nursî'nin dediğine göre, bütün bunların illeti ve gerçek sebebi, sivil teftiş mahkemeleridir. Bu çağdaki sivil teftiş mahkemeleri ise küreselleşmedir. Tıpkı önceki mahkemeler gibi, bazı zihinleri aşılama korkunç araçlar kullanarak o da kendi —yasal olmayan— devşirmelerini doğurmuş, Müslümanları dinden uzaklaştıracak şeylerin kapısını açmaya girişerek veya en azından onları dini ihmal eder hale sokarak veya kendine yandaş yaparak veya akıllara şüphe ve sorular atarak İslam'dan vazgeçmeye yönlendirerek İslam'a karşı duyduğu derin kinini bu devşirmelerin eliyle göstermeye başlamış ve bununla da kötü bir tuzağı yaymıştır. Bu tuzak, aşağıdaki gibidir:

Ey Müslüman! Düşün ki nerede Müslüman varsa fakirdir, gafildir, bir dereceye kadar cahildir. Buna karşın bu zamanın medenisi —küreselleşeni- nereye gitse uygar, uyanık, servet sahibi. Bu da sonuna kadar Nursî'nin nasihatının zamana uygun olduğunu göstermekte ve onu fikri yönden halin icabına uygun kılmaktadır. Onun kültür, hikmet ve bilim örtüsüne bürünmüş olan ve eskiden Hristiyanlığın veya onun örtüsüne bürünen bir şeyin adını alan her galibin fikrine karşı uyardığını göz-lüyoruz. Zamanımızda da o, başkalarına üstün gelmede Hristiyanlığın niteliklerini taşımakta ve onun araçlarını kullanmaktadır. Küreselleşme de Hristiyanlık gibi, Müslümanları dinlerinden uzaklaştırmayı amaçlayan yeni teftiş mahkemeleri kurmuştur. Nursî'nin nasihatini, Hristiyanlık ve Avrupa'yı silip yerine küreselleşmeyi koyarak zamanımıza uyarlamak kolaydır. Böylece şu şekli almış olur:

Ey Müslüman! Her galibin fikrine —zamanımızda bu, küreselleşmedir— atlayarak bu korkutucu sonucu doğuran yıkım karşısında varlığımızın ve mevcudiyetimizin koruyucusu olan İslam'dan uzaklaşma! Aksine ona sımsıkı sarıl ve kuvvetle ona yapış! Yoksa sonun helâktir. Onda aşırıya da kaçma! O bizim, İslam aleminin üzerine bütün ağırlığını atmış olan musibet ve felaketlere karşı da-

yanak noktamızdır. O İslam’dır ki muhabbetten doğan ittihadı, marifetten kaynaklanan fikirlerin aynı potada eritilmesini ve kardeşliğin doğurduğu yardımlaşmayı emreder. O öyle kuvvetli bir istinat noktasıdır ki dünyayı kendi icabına göre hareket ettirir.¹ Böylece bütün unsurlarıyla vahdeti onun gölgesinde gerçekleştirebilir. Nursî, ihtiyaçların giderilmesinde birlik olmayı ve topluluğun önemini açıklarken bu manaya işaret ederek şöyle demektedir:

“Hikmeten sabittir ki, efrad-ı kesirenin içtimâi, ihtiyacı intaç eder. Görenek gibi çok esabla tekessür eden hâcât, zeminin kuvve-i nâbitesine sığmaz. İşte şu noktadan ihtiyaç, san’ata ve merak ilme ve sıkıntı vesait-i sefahate hocalık edip tâlime başlarlar. Evet, fikr-i san’at, meyl-i mârifet, kesretten çıkar. Avrupa’nın darlığı ve deniz ve enharı olan vesait-i tabiiye-i münakale içinde dolaşması sebebiyle, tearüf ticareti, teavün iştirak-i mesaiyi intaç ettikleri gibi, temas dahi telâhuk-u efkârı, rekabet de müsâbakatı tevhit ederler.”²

Bu kısa açıklamadan sonra şimdi tedavi yollarının tafsilatlı açıklamasına geçiyoruz.

A. ÜMİTSİZLİĞİN HAYAT BULMASI

Küreselleşme, diğer şümulcü ve “ver-kurtul”cu fikirler gibi, Müslümanlara isabet etmiş olan büyük manevi depremin yol açtığı, akıl ve kalplerimizi esir alan ümitsizlik halinden faydalanma esasına göre kurulmuştur. Bu da küreselleşmenin Müslümanların fikirlerine ve adetlerine, hatta geçmiş günlerde maneviyatlarına arız olan depremden farklı olmamasının bir göstergesidir.

Halkın çoğunluğunun bizzat küreselleşmeye karşı aldığı tavır, bu manaları desteklemektedir. Küreselleşme, yenilmişlerin nefislerini, tek bir örneği kabullenme duygusuna hazırlamıştır. Böylelikle galip fikrin lehine ucuz askerler elde etmişlerdir.³ Özellikle de bazılarımız, gayretleri küreselleşme fikirlerine yönlendirme işini üstlenmişlerdir. Akıllara ve kalplere isabet eden bütün bu depremin asıl sebebi, bize hakim olan ümitsizliktir. Nursî, bu depremi tasvir ederek şöyle diyor:

“Bu büyük zelzelenin maddî musibetinden daha elîm, mânevî bir musibeti olarak, şu zelzelenin devamından gelen korku ve meyusiyet, ekser halkın ekser memlekette gece istirahatini selb ederek dehşetli bir azap vermesi nedendir?”⁴

Nursî’nin sözüne göre bu durum İslami toplumumuzun içinde yalpalamış olduğu maddi musibetten daha dehşetlidir! Küreselleşme —geçmişteki örneği gibi— içimizde ortaya çıkardığı depremi yapmakla, bir grup manevi hastalığın müessesesi değil midir? Nursî, hastalığın sebeplerini tasvir ederek bunu hakim durumdaki ümitsizlik olarak özetler. Bu ümitsizlik, bizi kullanılmaya ve sömürüye hazır hale getirmiştir. Acaba Nursî’nin görüşüne göre ümitsizlik ya da meyusiyetin rolü nedir?

¹ RNK, s. 2053.

² RNK, s. 2052, 2053.

³ Bkz: *el-Avleme min Manzûrin Şer’i*.

⁴ RNK, s. 66.

ÜMİTSİZLİĞİN TEHLİKESİ VE YIKICI ROLÜ:

Ümitsizliğin, bilginin dahi tedavisinde aciz kaldığı tehlikeli bir rolü olduğu açıktır. Nursî şöyle diyor:

“Şu dehşetli sukuta karşı ve ezici meyusiyete mukabil hangi tekemmülünüz, hangi fününunuz, hangi kemâliniz, hangi medeniyetiniz, hangi terakkiyâtınız karşı gelebilir? Ruh-u beşerin eşedd-i ihtiyaçla muhtaç olduğu hakikî teselliye nerede bulabilirsiniz?”¹

Bu yıkıcı vazife, aşağıdaki şekilde kendini göstermektedir:

a) *BİRÇOK AHLÂKÎ BELANIN TEMELİ:*

Müslüman’ın çoğu kez İslam’a aykırı olarak yapmış olduğu şeyler, işlerin akıbetine bakmaktan kendisini uzak tutan gaflet sebebiyle oluşan ümitsizlik ve inattan kaynaklanır. Kendinde sürekli vesvese bulunan kişi, bunun en güzel şahididir. Bu kişi, İslam’a aykırı olan bazı iş ve hareketler yapar ve bu arada dili şöyle der:

“Ne olursa olsun, önemli değil!”²

b) *SAADETİN KÖKLERİNİ ORTADAN KALDIRIP SEFAHATI PEKİŞTİRME:*

Ümitsizlik, saadetin köklerini çekip çıkaran, kalbi sıkıştıran, sefahat ve ahmaklığın kaynağı olan kuvvetli bir sebeptir. Çünkü ümitsizlik, kötü zanda gizlidir; saadeti kemirip bitirir ve hayatı öldürür. O, darlığın aslı, sefahat ve kötü zannın kaynağıdır.³

c) *KATLANILAN ELEM:*

Ümitsizlik, kalplere hakim olan elemin başlıca sebebi sayılır. Çünkü o, elemin şiddetinden bağırmasına dayanılamayacak şekilde vicdanı yakıp kavuran bir histir. Bu sebeple Nursî şöyle diyor:

“Hiç şüphesiz ki meyusiyet elemine takat getirilmez!”⁴

d) *ÜMİTSİZLİK, SÜREKLİ BİR ÖLÜM VE DALÂLET KAYNAĞIDIR:*

İnsanları canlandıran emel, öldüren yeistir. Çünkü yeis, öldürücü bir hastalıktır.⁵ Nursî’nin şu yerinde sözleri, bu manayı tekid etmektedir:

“Müddet-i hayatımda tecrübelerimle fikrimde tevellüt eden şudur:

“Yeis, en dehşetli bir hastalıktır ki, âlem-i İslâm’ın kalbine girmiş. İşte o yeistir ki bizi öldürmüş gibi, Garpta bir-iki milyonluk küçük bir devlet, Şarkta 20 milyon Müslüman’ı kendine hizmetkâr ve vatanlarını müstemleke hükmüne getirmiş. Hem o yeistir ki, yüksek ahlâkımızı öldürmüş, menfaat-i umumiyei bırakıp menfaat-i şahsiyeye nazarımızı hasrettirmiş. Hem o yeistir ki, kuvve-i mâneviyemizi kırmış.

¹ RNK, s. 289.

² RNK, s. 1946.

³ RNK, s. 574.

⁴ RNK, s. 644.

⁵ RNK, s. 572, 1967.

Az bir kuvvetle, imandan gelen kuvve-i mâneviye ile Şarktan Garba kadar istilâ ettiği halde, o kuvve-i mâneviye-i harika meyusiyetle kırıldığı için, zâlim ecnebîler 400 seneden beri 300 milyon Müslüman'ı kendilerine esir etmiş.”¹

İşte bu, küreselleşmenin ülkelerimize sızmadan önce yeniden bizi sömürmek için kullandığı araçtır! Kuşkusuz, yeis ve ümitsizlik, fikir sapkınlığının, kalp zulmetinin ve ruh darlığının kaynağıdır.² İşte bu, küreselleşme fikrinin pekişmesinin en önemli amilleridir.

e) SAHİBİNİ ŞEYTANIN MASKARASI YAPAR:

Kalp sıkıntısı, sahibini şeytanın desiselerine kolay bir lokma haline getirir ve böylece yeis ve ümitsizliğe kaptırır. Bu yeisiyle de, sürekli kendisinin ölümcül yeisini fitleyen, sürekli bâm teline dokunan ve şüphelerine dokunup onları alevlendiren şeytanın maskarası olur. Sonunda bu durum ya sinirlerine ve aklına hâl getirir ya da onu dalâlet uçurumuna iter.³

f) KORKU, ZİLLETİ KABUL ETMEYE VE TOPLUMSAL İHMALE NEDEN OLUR:

Yeis, korkunun ve zilleti kabullenmenin başıdır. Çünkü yeis ve kin hastalıklarından korku derdi, zaaf illeti ve kalbi istila eden zillet hastalığı doğar.⁴ Bu durumdan da tembellik zarureti, aldırmazlık ve sorumluluktan kaçma sebebiyle toplumsal ihmal ortaya çıkar. Böylece bu hal, sahibini şöyle diyerek ihmalciliğe sevkeder:

“Neme lâzım, herkes benim gibi berbattır.”

Böylece şehamet-i imaniyeyi terk edip hizmet-i İslâmiyeyi yapmaz.⁵

Mademki bu hastalık bizi bu derece kırıp geçiriyor ve gözümüzün önünde bizi ölüme götürüyorsa, biz de bu yeisin başını “Allah’tan ümidinizi kesmeyiniz!”⁶ kılıcıyla ezmeye azimliyiz.⁷

B. YEİSİN TEDAVİSİ

Yukarıda zikredilenlerden açığa çıktı ki bizdeki “canlı” ilkeler, bu tedavinin temelini oluşturmaktadır. Bu kural ve esasların, biz yaşadığımız sürece içimizde yaşaması gereklidir. Onlar ortadan kaybolduğunda yeis, nefislerimizde yer tutar. Bununla birlikte —küresel veya başka— ithal fikir akımı, ona karşı mukavemet fikrinin kaybolmasından dolayı ülkemize gelir. İşte bu yüzden tedaviyi gerçekleştirmek için birtakım unsurlara muhtacız.

¹ RNK, s. 1966, 1967.

² RNK, s. 574.

³ RNK, s. 620.

⁴ RNK, s. 1194.

⁵ RNK, s. 1967.

⁶ Zümer, 53.

⁷ RNK, s. 1967.

a) İNSANLIĞIN GENEL HAYRI İÇİN KULLANILACAK İLKELERE OLAN İHTİYAÇ:

Belki de bizi yeisten kurtaracak olan şeylerin en önemlisi, fesat ve fesatçılardan kurtulmayı bekleyen manevi kuvvettir. İnsanlar her vakit ve asırda manevi kuvvetin temeli ve yeisten kurtuluş olan Mehdi'nin manasına muhtaçtırlar. Her asrın da bu manadan nasibini alması gerekir. Yine aynı şekilde her asırda insanların, nifakın başında ve şerli büyük bir akımı yöneten şerli şahsiyetlere karşı uyanık ve dikkatli olmaları gerekir ki nefsin dizgini ihmalcilik ve aldırmaçlıkla gevşemesin.¹ Çağımızda şer akımının lideri, küreselleşmedir. Küreselleşme de önceki gibi uyanıklık, ihtiyatlı ve dikkatli olmayı gerektirir. Onunla başa çıkmak için, kendisine istinat edenler, yerküreyi yerinden oynattıracak kuvvetli bir istinat noktası gerektirir.² İslam gibi bir istinat noktası, hiç kuşkusuz, küçük ve zayıf bir insanın dünya gibi en büyük şeyleri döndürmesini mümkün kılar. Onu hareket ettirmeyi başarabiliyorsa, dünyadan daha küçüğü onu zorlamaz ve onu elde etmesine engel olmaz. Bu yüzden küreselleşme ne kadar azgın ve zorba olsa da, İslam onunla mücadele etmeye ve bütün insanlığın yararına onun hayrını devşirmeye kefildir!

b) GEÇMİŞTEN İBRET ALMAK:

Yeisi defetmenin en büyük amillerinden biri, bugünü anlamada ve geleceğin planlamasını yapmada geçmişten ibret almaktır: "Evet, mânen terakkî etmeyen avam içinde, kaderin câ-yı istimâli var. Fakat, o da mâziyat ve mesâibdedir ki, ye'sin ve hüznün ilâcıdır. Yoksa, maâsî ve istikbaliyatta değildir ki, sefahate ve atâlete sebep olsun."³

c) SEVGİ VE ŞEFKAT:

Sevgi, şefkat ve sabırla yeis aşılır ve sıkıntı ve zorluklara katlanılır. Bu sevginin Allah ve O'nun rızası için olduğunun işareti, bela anında şükürle birlikte sabırdır— özellikle de ölüm anında... Yine yeis ve umutsuzluğu küçük görmek ve dua etmektir. Hatta kaza anında hamdle teslimiyet gerekir.⁴

d) İMAN KUVVETİNİ KORUMAK:

Yeis, muciz-i beyan olan Kur'ân'ın yüzünden parıldayan iman nuruyla defedilir ve onun uçsuz bucaksız nurlarıyla parıldar. Eğer Müslüman, kat kat vahşet ve her çeşit karanlıkla karşı karşıya kalsa bu nurlar onu kuşatmaya kafidir.⁵ Çünkü bizler yakinen biliyoruz ki, imanın şu dünyamızdaki bu ferahlamayı ve sevinci yayması, onun hakikatinin eğer tecessüm etse, üzerinde her mümine has bir cennet biten ve ona ait Tuba ağacı haline gelen bir tohum olduğunun ispatıdır.⁶

¹ RNK, s. 149.

² RNK, s. 2053.

³ RNK, s. 204.

⁴ RNK, s. 292.

⁵ RNK, s. 705.

⁶ RNK, s. 951.

e) ECCELİN BİLİNMEZLİĞİNDEN İSTİFADE ETMEK:

Ecelin bilinmemesi, yeisi ortadan kaldırır ve manevi kuvveti yükseltir. Çünkü ilahi hikmet, insanı mutlak yeisten ve mutlak gafletten kurtarmak için ecelin vaktinin meçhul olmasını gerekli kılmıştır. Yani ecelin her an gelmesi beklenir. Eğer ecel, insanı gaflet şaşkınlığında yakalarsa, ebedi ahiret hayatında ona ağır bedeller ödetir. Böylece insan, ahireti hatırlar ve zihninde ölümü her zaman hazır tutarak hazırlanır. Hatta büyük bir kâr elde edebilir ve 20 gün içinde tam 20 senede elde edilmesi mümkün olmayan şeyleri kazanır.¹

f) ÇALIŞMAKLA BERABER UMUTLU OLMAK:

İşle birlikte umut olursa netice deva olur: “Peygamber-i Zîşan Aleyhissalâtu Vesselâmin nuru ve şefaati ve beşere getirdiği hediye-i hidayet, o dermansız, hadsiz zannettiğim yaraya güzel bir merhem ve tiryak oldu. Karanlık ye’simi, nurlu bir ricaya çevirdi.”²

g) YEİSİ DEFETMEDE İMANIN ÖNEMİ:

Risale-i Nur’daki iman, hayat durağında tecelli eden amellerin tercüme ettiği nazari bir durumdur. Bu yolun, yeisi defetmede ve onu müminlerin kalp ve akıllarından söküp çıkarmada önemli bir rolü vardır. Çünkü neredeyse Müslüman’ın hayat ışığı sönmekte ve halihazırdaki küreselleşmiş şartların gölgesinde sabır ve teselliye ancak imanda bulabilmektedir. Ki bu iman, daha mutlu bir hayata karşı duyulan umudu öldüren yeise karşı durmaktadır. Eğer bu iman olmasa zavıf Müslüman —ki o şefkat ve merhamete daha layıktır— ruhsal bir sıkıntı ve kalpten gelen bir endişe hisseder; dünya bütün genişliğine rağmen ona dar gelir, korkunç bir zindana dönüşür ve hayat elem verici, kasvetli bir azap haline gelirdi.³

h) İBADETLERE KARŞI HIRSLI OLMAK:

İmanın gereklerinden biri de ibadetleri eda etmektir. Bir saatlik ibadet, işlediğimiz ve bazılarımızın zindan hayatının sebebi olan bazı hata ve günahlara kefarettir. Acaba küreselleşme, kuşatılmak istendiğimiz bir zindan değil mi? Küçük zindanın sevkettiği şeye, büyük zindan da sevkeder. Birincisi, insanı vakitlerini namazda geçirmeye sevkeder ve bununla dert saatleri ve mihnet vakitleri tam bir ibadet gününe dönüşür. Sanki fani saatler, ibadet saatleri sebebiyle ebedilik sıfatı kazanmış gibi olur ve ebedi, kalıcı saatler hükmünü alır. Böylelikle yeis bulutları dağılır ve umutsuzluk karanlığı ruhtan ayrılır.⁴ Yeis ve onun muhtevassından olan mutlak umutsuzluk, “medeni,” fikri ve içtimai bir durumdur. Bu mutlak yeisi, ibadetle uzaklaştır.

ı) İNSANLAR ARASINDA DAYANIŞMA:

Dayanışma, bugünlerde küreselleşmenin başını çektiği “at-kurtulcu” fikirleri defetmede en işlek yol sayılır.

Dayanışma, Allah’a tam bir teslimiyet, hizmete devam etmek, umutsuzluğa

¹ RNK, s. 696.

² RNK, s. 702.

³ RNK, s. 943.

⁴ RNK, s. 948.

düşmemek, umduğunun aksi zuhur ettiğinde yeise düşmemek ve geçici kasırgalar önünde sarsılmamakla beraber sabır ve ihtiyatı bize gerekli kılmaktadır.¹ Zamanımızdaki galip fikirler —küreselleşme— sonunda yok olacak; küreselleşme gidecek, insan kalacaktır.² Bu tarihi tecrübenin en büyük şahidi, “at-kurtul”cu düşüncenin ne kadar uzun sürerse sürsün günlerinin kısa olmasıdır. Ayrıca insanın korkmasına gerek yoktur. Özellikle de mümin olan insanın, dininin ilkelerine sarılması halinde korkması yersizdir.

i) ALDANMIŞLARIN KALPLERİNE SEVİNCİ YERLEŞTİRMEK:

Mümin, dinine bağlı kalmakla ruhuna sevinç aşılar, konuşmadan önce başkalarını haliyle mutlu eder. Çünkü onun uyanıklığı, Allah’ın izniyle onu diğer miskinler ve benzerleri için bir teselli kaynağı yapar. Ve seni, kalplere ışık saçan ve ruhlara sevinç aşılayan gerçek bir tabip yapar.³ Bununla da yeisin def’ine ve küreselleşmenin aşılmasına katılmış olur. Aynı zamanda bunu yapmakla, müminler üzerindeki hakim yeisi izale etmek için, sadık müjdeyle manevi kuvveti yükseltmeye iştirak eder. Nursî, bu kapkara ortama rağmen siyaset alemi ve içtimai hayatta daha büyük bir dairedaki geniş bir nurun varlığını müjdelemektedir.⁴ Onun metodunu takip etmek, her tarafımızı kuşatan fikirlere bakmadan Nursî’nin müjdelemiş olduğu şeylere karşı müjde vermeyi gerektirir. Çünkü bu fikirlerin eceli ne kadar uzun olsa da yok olmaya mahkumdur. Sonunda İslam, dimdik ve şaibelerden arınmış olarak kalacaktır. İşte bu bir gerçek! Acaba ona ulaşmaya layık olacak mıyız? Bizler ancak kanaatle hırsı aştığımızda ve umulur ki zamanın gereklerine göre imani kudretlerimizi sürekli olarak geliştirdiğimizde buna layık olacağız. Bu da bizi zaman boyunca imani hayatıyeti ortaya çıkarmaya çağırmaktadır.⁵

C. İÇTİMAİ VE SİYASİ HAYATIMIZDA SİDKİN ÖLMESİ

Tarih boyunca “at-kurtul”cu fikirler, İslami çevremizde yok edilmesi istenen sıdkın ölümü sebebiyle düşmanlıktan istifade etmiştir. Sıdkın kaybolması günümüzde ve gelecekte üzerimizde çok vahim etki doğuracaktır. Nursî bu probleme değinmiş ve bu hastalığın sebeplerini, tehlikesini ve tedavisini belirlemiştir.

Sıdktan söz etmemiz, ümmet fertleri arasında içtimai ve eğitsel bağlantının tesisinde önemli bir etken olması sebebiyledir. Sıdkın kaybedilmesi, kişilerin birçok meşrebiyle birlikte ithal fikri kabullenmesine sebep olur.

Sıdkın kaybolması nefretleşmeye de neden olur. Çünkü insan topluluklarının arasında sıdka ve doğruluğa dayalı bir birlik yoksa birbirlerinden nefret etmeye başlarlar.

¹ RNK, s. 1021.

² Bkz, ortak çalışmamız, age *El-Avleme*; Tâhâ Abdurrahman, *Hivarat min Ecli'l-Mustakbel*, s. 132, 133.

³ RNK, s. 1433.

⁴ RNK, s. 1580.

⁵ Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerinin Lahikalar ve de Muhakemat adlı eserlerinin bir çok yerinde bu anlamı ifade eden cümleleri görmek mümkündür.

SIDKIN ÖNEMİ:**a) *SIDK İSLAM'IN TEMELİDİR:***

Sıdk, İslam'ın ana temelidir. Büyük bir temel, parlak bir cevher, İslam'ın yüce değerlerinin bağlantı vasıtası ve onun ulvi duygularının mizacıdır. Öyleyse bize düşen, içtimai hayatımızda bir köşe taşı olan sıdkı nefislerimizde yeniden diriltmek ve onunla manevi hastalıklarımızı tedavi etmektir.¹ Sıdk, Müslüman olmanın esası ve imanın vasfıdır. Bilakis iman, doğruluktur. Sıdk, bütün kemalatın rabitasıdır. Yüce ahlâkın hayatıdır, eşyayı hakikate bağlayan köktür. O, hakkın dildeki tecellisidir. O, insanın terakkisinin mihveridir. O, İslam aleminin nizamıdır. O, kemalatın kabesine doğru şimşek gibi insan cinsini terakkiye ulaştırır. O, insanların en değersizini ve en fakirini sultanlardan daha aziz hale getirir. Resulullah'ın (sav) ashabı, onunla bütün insanlara üstün olmuşlardır. Efendimiz Hz. Muhammed (sav), onunla beşer mertebelerinin en yücesine yükselmiştir.² Sıdk, Hakk'a bağlanma ve O'na ibadet etmenin yoludur.³ Çünkü imanın mahiyeti sıdktır. Hayatımızın bekası iman, sıdk ve tesanüdün devamına bağlıdır. İmanın kendisi, sıdk ve hakikattir. Buna göre sıdk ve kizbin arası doğu ile batı arası, kadar uzaktır. Sıdk ve kizb, hileci siyasetin ve zalim propagandanın birini diğerine karıştırma teşebbüslerine rağmen nar ile nur gibi birbirine karıştırılmamalıdır ki beşerin kemalatı onun saçmalığı ve noksanına karışmasın!⁴ Bütün zaman ve mekanlarda her galibin metodunu boşa çıkarır. İşte bunlar, küreselleşme ve benzerlerinin asrında imanın vazifeleridir.

b) *AHLÂK SİSTEMİNİN ESASIDIR:*

İslam ümmetinin hayatı, onun ahlâkının belirleyicisi olması sıfatıyla var olma ve olmama açısından sıdkın varlığına bağlıdır. Çünkü yüksek ahlâkın hakikatin zeminiyle bağlantısı, ciddiyettir. Hayatının idamesi ve topluluğunun düzeni ancak sıdk ile gerçekleşir.⁵ Sıdk, İslam'ın içtimai hayatında hayatın düğüm noktasıdır.⁶ Çünkü o, kurtuluşun esası ve sağlam kulpudur.⁷

c) *SIDKIN OLUMLU ETKİSİ:*

Sıdk, konuşmadan önce halle, muhalifin onun kurtuluş yolu ve insanlar arasındaki bağlantıyı tesis etmenin yolu olduğuna inanmasını sağlar. Çünkü bizle İslam'a layık olan sıdk ve doğrulukla onların (muhaliflerin) bölük bölük İslam'a girmelerine yardımcı olabiliriz.⁸

¹ RNK, s. 1967.

² RNK, s. 1194.

³ RNK, s. 1288.

⁴ RNK, s. 1951.

⁵ RNK, s. 2030.

⁶ RNK, s. 1967.

⁷ RNK, s. 1968.

⁸ Bu hakikatler, Bediüzzaman'ın Mesnevî-i Nuriye ve de Muhakemat adlı eserlerinde geçmektedir.

d) SİDK VE REALİTE:

Sıdkı tebliğ etmek ve onu savunmak, —her ne kadar genel kaide bunu söylese de— mutlak olarak övülmüş bir şey değildir. Ancak gerçekte her sıdk böyle değildir. Çünkü her doğru olanı söylemek doğru değildir. Bazen doğruyu söylemek zarara sebebiyet verir ve orada susmak lazım gelir.¹

ADAVET SEVGİSİ

Vaktindeki galip fikre kapılanlar, fikrinin topluma yabancı olması sebebiyle ehline adavet beslemeye zorlanır. Nursî, bu adavetin tehlikesini ve tedavi yollarını belirlemeye yönelmiştir.

ADAVETİN TEHLİKESİ

a) ADAVET, KAVGANIN SEBEBİDİR:

Adavet, yılan meşrepli nefislerde yerleşen tehlikeli bir hastalıktır. Bu nefisler insan fıtratına muhaliftir. Doğru yoldan çıkmış olan bu huylar, tarih boyunca ortamı dinsizliğe hazırlama sebebi olmuştur. Ümmetin akidesinin sarsılmasının sebebi de odur.² Ümmet bağlularının kendi dinlerine hasım olanların safında bulunmalarına neden olan da odur. Belki de ümmeti hazırladıkları en önemli şey, kaçınılamayacak gerçek bir zaruret haline getirdikleri küreselleşmedir.³

b) ADAVET KÖRDÜR:⁴

Adavet, hikmet nazarında zulümdür. Çünkü adavet, sevgiyle birarada bulunmaz. Adavet, sevgiye delalet eden ışıqla beraber olamayan karanlık gibidir. Bilakis yaygın ve egemen kötülüğün temsilcisi sayılır. Şerrin varlığının ve korunmasının sebebi, kalp pıhtısında bulunan adavet ve buğzudur. Hatta adavet ve buğzun sebepleri kalbe galip gelip ona hakim olduklarında, o zaman sevgi yapmacıklık ve yaltakçılık elbisesine bürünen şekli bir sevgiye dönüşür.⁵

Adavet, Allah'ın rahmetinin sınırlarına tecavüz etmekle kendi kendine zulüm olmaktan başka nefse zulümdür. Çünkü kişi, kin ve düşmanlıkla kendini acı bir azaba sokar; hasmının sahip olduğu her nimeti gördükçe acısı depreşir. Korkusundan acı duyar. Eğer düşmanlık hasetten doğmuşsa onun acısı daha ağırdır. Çünkü haset, sahibine haset edilen kişiden daha çok acı verir. Şöyle ki sahibini aleviyle yakıp kavurur. Haset edilen kişiye ise hasetten hiçbir şey dokunmaz veya çok az zarar görür.⁶

Bu, adavetin bireysel şekliydi. Toplumun adavetine gelince; bunun tehlikesi ümmet için çok daha ölümcül ve şiddetlidir. Bunun sebebi, oynadığı yıkıcı roldür. Çünkü düşmanlık besleyenlerden her biri, ötekilerin yolunu yıkmaya ve onların yollarını iptal etme uğruna onlara çamur atmakla beraber kendi yolunu yay-

¹ RNK, s. 1968.

² RNK, s. 471.

³ Bkz: Habîb Cünhânî, *el-Avleme*.

⁴ RNK, s. 471.

⁵ RNK, s. 470.

⁶ RNK, s. 471.

maya ve görüş açısının doğruluğunu ortaya çıkarmaya çalışır. Bu öyle olumsuz bir ihtilaftır ki dayanağı elindeki bütün kuvvetle muhalifin yollarını tahrir etmektedir.¹ Bu da çocuklarımızı ve halkımızı, mevcudumuzu ve hatta geleceğimizi kurmada bize yarayacak her şeyi ezip yok etmek için kullanmada küreselleşmenin metodudur.

c) İRKÇILIK, ADAVETİN ESASLARINDAN BİRİDİR:

İthal fikirler, ümmeti bölmek ve bağlarını parçalamak için ırkçılık fikrini kullanır. Dinsizlik hareketleri İslam aleminde ırkçılık adıyla yayılmıştır. Bu onların, İslam alemini yok etmeye çalışan mutlak küfrün örtüsü altında gizlenen anarşi ve terör karşısında yenilmelerine sebep olacaktır.²

d) ADAVET, İSLAMİ BAĞLARI HAFİFE ALMAKTIR:

İnsanın gururu ve nefesine olan sevgisi bazen onu zulmen ve hissetmeden mümin kardeşlerine karşı düşmanlık beslemeye sevk eder ve kişi kendini haklı zanneder. Oysa ki böyle bir düşmanlık iman, İslam ve insaniyet gibi müminleri birbirine bağlayan bağları ve sebepleri hafife almak ve bunların konumunu anlamamak demektir. Bu da, adâvetin önemsiz sebeplerini, muhabbetin dağ gibi sebeplerine tercih eden kimsenin ahmaklığına çok benzer.³

ADAVETİN İLACI

a) ADAVETİ ZAPT ETMEK:

Adaveti zapt etmek, onu olumsuz ve yıkıcı rolünden çıkarıp olumlu ve etkin bir rol oynamasını sağlar. Bunun illeti, düşman olunan kimsenin zatına değil kalbinde olana düşmanlık etmektir. Bu da kalbindeki düşmanlığa düşmanlık beslemekle olur. Bu sürekli gayret, düşmanlık ateşinin sönmemesini ve kökünün kazınmasını sağlar. Bunun yolu da düşmanlarının en yamanı olan içindeki nefesine düşman olmaktır. Onun hevasına karşı mukavemet et, onu ıslah etmeye çalış, onun yüzünden müminlere düşman olma! Eğer düşmanlık yapmak istiyorsan kafirlere ve zındıklara düşman ol ki onlar çoktur. Bil ki muhabbet sıfatı, zatıyla mahbup ve muhabbete layıktır. Tıpkı adavet hasletinin başka her şeyden önce düşmanlığı hak ettiği gibi...⁴ Allah sevgisinin onlara düşmanlık etmeyi icap ettirdiği zamanımızın zındıkları, hangi renkte ortaya çıkarlarsa çıksınlar, hangi elbiseye bürünürlerse bürünsünler, ister dinsiz ister filozof ister küreselleşenler, dinine düşman olanlardır.

b) ADAVETTE ORTA YOLU İZLEMEK:

Adavetin bizi, muhalif olmayanların fikirlerine tarafsızlıkla bakmaktan alıkoymaması gerekir. Biz her ne kadar onlara bazı konularda düşmanlık etsek de, onlar karşısındaki duruşumuz onlarda gördüğümüz ve düşmanlığı gerektiren şey kadar olmalıdır. Düşmanın her yaptığı şey, o düşman olduğu için düşmanlık değildir. Bilakis bazen düşman, bizzat yapana bakmaksızın kullanılması ve istifade

¹ RNK, s. 472.

² RNK, s. 1722.

³ RNK, s. 1968.

⁴ RNK, s. 471.

edilmesi gereken şeyler yapabilir. Buna göre bizim onlara olan muhabbetimiz ancak onların medeniyetinden ve gelişmişliklerinden iyi gördüğümüz şeyleri iktibas ve dünya saadetine esas sayılan ülkenin düzen ve emniyetini muhafaza içindir. Bu arkadaşlık asla Kur'an'daki nehye dahil değildir.¹ İşte buradan hareketle, kültürümüzü kovup çıkarmaya çalışan küreselleşmeye düşman ol! Ancak onun kullandığı maddi araçları ve teknikleri kullanmak serbesttir. Çünkü onlardan uzak kalmak veya doğuş yeri veya uyuğu veya icat edenin felsefesi sebebiyle onları uzak tutmak mümkün değildir.

c) ADAVETİ ORTADAN KALDIRMAYA ÇALIŞMAK:

Adavetin kökü muhabbet, fazilet, menfaat, yakınlaşma, müjde ve tebessümle kazanabilir.² Bununla çocuklarımızı milletlerinin düşmanlarının saflarına geçmekten korumuş oluruz. Onlara karşı nezaketli olmak, onları korumak, ümmeti ve onun maslahatlarını muhafaza için vaciptir. İnadını, şahsi çıkarlarını ve adavetini milletinin selameti, zindandakilerin rahatı ve gizlice anarşi ve terör lehinde çalışan, insanların fikirlerine komünizmi —şimdilerde küreselleşmeyi— aşıl原因 ve hiçbir faydası olmayan hatta özellikle bu acayip zamanda büyük zararı olan bu adavet uğrunda kendilerini kurban eden örtülü adamların ifsadından kurtulma uğruna feda eden keskin zekalı bir neslin tesis edilmesi gerekir.³

d) SEVGİ, ADAVETİN İLACIDIR:

Eğer sevgi, hakikatiyle kalpte bulunursa adavet o zaman merhamet ve şefkate dönüşür. İman ehlinin karşısındaki durum budur. Sevginin sebepleri, iman, İslam, insanîyet ve benzeri sağlam nurani zincirler ve manevi korunaklı kalelerdir.⁴

D. MÜSLÜMANLARI BİRBİRİNE BAĞLAYAN NURANİ BAĞLARI BİLMEMEK

Her asırda dine hücum edenler, insanlığı medeniyet perdesi arkasına gizlenerek yanlarında bulunan anayasa ve zorba düzen vasıtasıyla bedevilik ve cehalet çağlarına döndürmek istiyorlar. Onlar bu kanunu zor durumda bulunan ülkelerimiz üzerinde uygulamak istiyorlar ve şahsi menfaatler elde etmek ve hırs ve inatlarını doyurmak amacıyla ayrılık, ihtilaf ve fikir karmaşası tohumlarını milletimizi tahrip etmek için ekiyorlar.⁵ Küreselleşme bu yola yabancı olmadığı gibi o da küreselleşmeye yabancı değildir. Küreselleşme, “medeniyet,” “ilim” ve “insan hakları” adı altında “insanları dinlerine yabancılaştırma” yolunu kullanır. Bu yüzden o, yeni bir bedeviliktir. Hedefi, tek bir fikri ve biricik yolu galip kılmaktır.

a) CEHALET, FİKRİ VE İÇTİMAİ SAPKINLIĞIN TEMELİDİR:

Vaadine muhalefet ise hem izzet-i iktidarına zıttır, hem ihata-i ilmiyesine mü-

¹ RNK, s. 1944.

² RNK, s. 583.

³ RNK, s. 1082.

⁴ RNK, s. 1969.

⁵ RNK, s. 1851.

nafidir. Zira, vaade muhalefet ya cehilden ya da aczden gelir. Bu ise zındıklığı doğuran ve onun fikirlerini pazarlayan sapkınlığın temelidir.¹

Cehalet, uyku ve gafletin bineğidir; onun aracı ise tembelliktir. Cehalet, ves-veselere neden olur.

b) CEHALET, EMANETİ VE HAYAT IŞIKLARINI KAYBETMEYE SEBEPTİR:

İçtimai ve ilmi emanetin kaybedilmesinin sebebi, cehalettir. Emanete hıyanet eden, tam bir cehalet içindedir. Binlerce ilim ve fen bilse de mürekkep cehaletin kuyusunda düşmüş, yolunu kaybetmiştir. Çünkü duyularının ve fikirlerinin gasp etmiş olduğu kainatın sonsuzluğunda yayılmış olan marifet nurlarını tasdik edecek, aydınlatacak ve devam ettirecek bir şeyi kendinde bulamaz. Bu yüzden bütün bu marifet ve bilgiler sönüp gider ve kopkoyu bir karanlık gelir. Çünkü kendisine gelen her şey, karanlık ve kapkara nefsinin boyasına boyanır. Hatta apaçık bir hikmet gelse, onun nefsinde mutlak abes elbisesine bürünür! Çünkü bu haldeki benliğin rengi şirk, Yaraticının sıfatlarını ihmal ve Yüce Allah'ın varlığını inkar etmektir. Hatta bütün kainat geniş işaretlerle ve hidayet lambalarıyla dolsa, benlikteki karanlık gelen bütün ışıkları tutarak ortaya çıkmalarına engel olur!² Kendi zatına gömülmüş olan kişi, cehaleti sebebiyle kendisini topluma bağlayan emaneti zayi etmeye hazırdır. Kim emaneti kaybederse şimdi ve gelecekte ümmetine zarar verecek olan şeyi kolaylıkla yapar hale gelir.

c) CEHALET, İBLİSLERİN EN ÖNEMLİ GİRİŞ KAPISIDIR:³

İblis gibi insan iblisleri de cehaletleri sebebiyle insanlardan bir grubu, ümmetlerinin temelini sarsacak şeyleri yapmaya ikna etmek için çalışırlar. Tarih boyunca cehalet, masiyet tuzağına düşme ve iblislerle teslimiyetin vesilesi olmuştur. Küfre boyun eğen, mecburen onun içtimai ve fikri maksatlarına teslim olur. Bu yüzden cehalet, hem imana, hem de topluma zarar verir. Çünkü iman ve küfür, içtimai ve fikri alanda tecelli eder.

d) CEHALET, İÇTİMAİ NEFRETİN TEMELİDİR:

Küreselleşme ve ona benzeyen fikirler, yanlış, zalim ve aldatıcı fikirlerdir. Küreselleşme çocuklarımızın ümmetlerinden nefret etmelerine sebep olmuştur. Bunun nedeni, ümmete kurban olma ve ona kendini feda etme ruhu yerine geçen bireysellik ruhudur. Bütün bunlarla da onun ümmete bir hamiyet beslemediği ve kökünden kopuk olduğu sabit olur. Böylece hakikat nazarında cani ve menfur olur. Şöyle ki ahmak ve akılsız kişilerin yaptığını yapar. Tıpkı Paris'te rezil bir dansözün elbiselerini beğenip de onları camideki alim ve fazıl kimseye giydirmeye çalışan ahmak gibi!⁴

e) CEHALET, SİYASİ İNKILABIN SONUCUDUR:

Nursî'nin bu makamdaki sözü, dini konusunda küreselleşme veya başkasının

¹ RNK, s. 35.

² RNK, s. 242.

³ RNK, s. 628.

⁴ RNK, s. 2053.

siyasi veya fikri bir inkılabından korkarak kaygılanan kimsenin kendisini korkmaya götüren —örümcek ağı gibi— çürük bir cehaletten başka nasibinin olmadığını belirtiyor. Onun nasibi ancak kendisini huzursuzluk ve karışıklığın kucağına atan taklittir!¹

f) CEHALET, AYRILIK VE TAASSUBUN SEBEBİDİR:²

İttihad ve cehalet birlikte olamaz. Cehalet, ayrılığın esasıdır; çünkü cehalet, akıl ve kalplere hükmeden taassup sebebiyle fikirlerin imtizacına, birbiriyle karışmasına müsamaha göstermez. Taassup çeşitlerinin en tehlikelisi, yüzeysel şüphelerinde ısrar etmelerinden dolayı, eskiden Avrupa taklitçileri ve mülhitlerinin, şimdilerdeyse küreselleşme taraftarlarının taşıdığı taassuptur. Bu, dinlerini bilmeyen ve başkalarını taklit edenlerin durumudur.³ Bu sebeple cehalet, içimizdeki düşmanın kuvveti mesabesinde olmuştur.⁴ Çünkü içimizde yaygınlaşan cehalet ve taassup, eskiden Avrupa'nın şimdilerde ise küreselleşmenin, şeriatın istibdada destek olduğu gibi hatalı bir zan taşımasına yardımcı olmuştur.

g) DÜŞMANIN ALAY ETMESİNİ DOĞURUR:

Cehaletin ümmette yaygınlaşması, düşmanın alay etmesine sebep olur; aralarında karışıklığa, şüphe ve vehimlerin yayılmasına neden olur. Bu durum, gayret ve hamiyet ehlini düşünmeye ve düşmanın alayını ilim ve süreklilikle izale edecek şeyleri bulmaya çağırıyor.⁵

CEHALETİN İLACI

a) CEHALETİN İLACI İLİMDİR:

İçinde bulunan elmas, mücevher ve ahkam sedefleriyle İslam akidesinin Müslüman'ın hayatındaki etkisini düşüren ve hakikati arayanları vuran şey, cehalettir.⁶ İslam'ın hakikatini bilmemek, dinden olan şeylerin uzaklaştırılmasına ve dinden olmayan şeylerin de ona yamanmasına sebep olmuştur. İşte bu sebeple onu bilmek, cahilleri ithal fikirlerin safında kullanmak amacıyla cehaleti av malzemesi yapanların yolunu kesmenin sebebidir. Bunun ilacı, cehaletin ve fakirliğin üzerine ilim ve sanatla gitmektir. Bizim düşmanımız cehalet, fakirlik ve ihtilafıdır. Bu üç düşmanla mücadele ise sanat, marifet ve ittifak silahıyla olur.⁷

b) KUR'ÂN-I KERİMİ HATIRLATMAK:

Kur'ân, cehalet karşısında etkili bir ilaç sayılır. Çünkü Kur'ân ayetlerinin çoğunun başları ve sonları “Ey insan! Bu hakikat sana açıkça belli olana kadar aklını ve fikrini kullan” diyerek insanı akletmeye yöneltir. Örneğin Yüce Allah'ın şu sözlerine bakın:

¹ RNK, s. 1939.

² RNK, s. 1963, 1985.

³ RNK, s. 1957.

⁴ RNK, s. 1921.

⁵ Bkz, Tarihçe-i Hayat.

⁶ RNK, s. 2000.

⁷ RNK, s. 1929.

“Biliniz ki... bil ki... akletmezler mi?... bakmazlar mı?... öğüt almazlar mı?... incelemeler mi?... ey akıl sahipleri ibret alın!..

“İnsan aklına hitap eden buna benzer birçok ayet vardır. Bu ayetler şöyle soruyor:

Neden ilmi terk edip cehalet yolunu seçiyorsunuz? Neden gözlerinizi yumup Hakkı görmezden geliyorsunuz? Akıl sahibi olduğunuz halde sizi deliliğe sevk eden nedir? Hayatın olayları hakkında sizi tefekkür ve tedebbür etmekten alıko-yan, doğru yolu görmemenize ve onu bulmamanıza hangi şey sebep oluyor? Ne- den düşünüp sapıtmamak için aklınızı kullanmıyorsunuz?”¹

c) İLMİ MÜESSESELER KURMAK:

İman ve Kur’ân’ı hatırlatmanın maksadının tahkiki, bu tasavvur müesseseseleş- me gayretine dönüşmedikçe fayda vermez. Bunun yolu da tehlikeli bir hastalık olan cehaleti ortadan kaldırmak için üniversiteler kurmaktır.²

E. İSTİBDADIN VE ÇEŞİTLİ BULAŞICI HASTALIKLARIN YAYILMASI

İSTİBDADIN TEHLİKESİ:

Kaynağını göze almasak dahi istibdadın bizzat kendisi tehlikedir. Her ne ka- dar mahalli siyasi örgütler adıyla ayıplanmış olsa da, hal diliyle “Benden kaçış yok” diyen küreselleşme gibi kafa karıştırıcı metotların fikirlerine büründüğünde en tehlikeli bir hal alır. Bu yüzden istibdada ilişkin sözümüz genel olarak insan fikrine olan vahim etkilerine dair olacaktır.

a) İSTİBDAT, ÂHLARIN SEBEBİDİR:

İstibdat önceden olduğu gibi gelecekte de bütün haykırırlara sebep olan fikri ve siyasi tüm çeşitleriyle var olacaktır. Çünkü bunların hepsi, özellikle de bizde bulunan belalar, onun pençesinin altından çıkmaktadır. Vahşilik bayrağını kaldı- rarak hürriyet karşısında engelleyici, karanlık ve zorba bir set olarak karşımızda durmaktadır.³ Dünyanın durumunu ve ajansların naklettiklerini dikkatle incele- yen kişi bizlerin ekonomi ve kültüre bürünmüş olan yeni bir istibdat tehlikesiyle karşı karşıya olduğumuzu anlar.

b) SAADETİMİZİN BULANIKLIĞININ KAYNAĞI

İstibdat taraftarları —bütün çeşitleriyle— zulmü gördüler ve kalpleri kin ve öç alma isteğiyle doldu. Böylece başkalarını emniyeti ihlal etmek üzere harekete geçirdiler. Karışıklık çıkarmak üzere onları kışkırttılar ki onların cezalandırılma- sıyla ve tedip edilmeleriyle kendileri rahatlasınlar.⁴

c) İSTİBDAT VE ÖLÇÜLERİN TERS YÜZ EDİLMESİ

Nursî’nin fikriyle yaşamak, onu yeni küresel verilerle uyumlu şeylerle zaman-

¹ RNK, s. 1963.

² RNK, s. 2130.

³ RNK, s. 1943.

⁴ RNK, s. 1940.

lamayı gerektirir. İçinde yaşadığımız çağ, şeyhimizin “zıddın zıddı gizlediği zaman” adını verdiği çağdan farklı değildir. Bakıyorsunuz, siyaset dilinde söz, mananın tam zıddı! Yine bakıyorsunuz, zulüm, adalet şapkası giymiş! Bir de bakıyorsunuz, hainlik az bir para karşılığında hamiyet örtüsüne bürünmüş! Bakıyorsunuz, zulmün adı “Allah yolunda cihat” oluyor! Bakıyorsunuz, hayvani esirlik ve şeytani istibdat “hürriyet” adını almış!¹ Bütün bunlar çağımızdaki küreselleşmenin sıfatları değil mi? Bu sebeple Nursî’nin sözü zamanı aşarak, ister takke ister yabancı şapkası giysin, siyaset veya ekonomi elbisesine bürünsün, her müstebidi içine almaktadır.

d) İSTİBDAT, RÜŞVET VE İDARİ FESADIN SEBEBİDİR:

Mutlak istibdat ve genel yaygın rüşvetle hakimiyet kuran zındıklık ve küreselleşme akımı düşmanlarımızı razı etmek uğruna bize işkence edip yok etmeye çalışmıştır.² Çünkü istibdat, başkalarına zulmetmek ve onlara hükmetmektir.³

e) İSTİBDAT, GELİŞİGÜZEL MUAMELELERİN ESASIDIR:

İstibdat tahakküm, yani keyfi muameledir. Yani kuvvete dayanarak zorbalık yapmaktır, yani tek görüştür, kötü kullanım yollarının yardımcısıdır, kapıları mefaside açıktır. İstibdat, zulmün esası ve insanlığın yalpalamasıdır. İstibdat onurlu insanı esfel-i safilinin sefaletine yuvarlamış, İslam alemini zillete düşürmüştür. İstibdat, garaz ve husumetleri uyandırmış, İslamiyeti zehirlemiştir. İstibdatın zehiri İslam aleminin sinirlerine sirayet etmiş ve müthiş ihtilaflara düşürmüştür.⁴

İSTİBDATIN İLACI

a) FEDAKÂRLIK:

Şehamet ve diyanet ehli, hürriyet taraftarları, önlerinde ölümden ve hapse girmekten başka bir yol kalmasa dahi istibdata karşı çıkar ve sahip oldukları en değerli şeyi savunurlar.⁵

b) RİSALE-İ NUR:

Risale-i Nur, esfeli anarşi ve alâsı mutlak istibdat olan küfrü yıkmak, parçalamak ve geri çevirmek için çalışır. Bunun en büyük delili, Risale-i Nur’un bu ülkede sadece nizam ve hürriyeti tesis etmeye çalıştığının yüzlerce delilinden biri mesabesinde olan “Meyve Risalesi”dir. Bu sebeple bu risalenin tetkik edilmesi için yüksek ilmi ve içtimai bir heyetin görevlendirilmesini istiyorum. Eğer bu heyet dediğim şeye kani olmazsa her cezaya ve her çeşit idama razıyım!⁶

c) KUR’ÂN NURUYLA ÜNİVERSİTELER KURMAK:

Her vakitte entrikalarla mücadele etmek için Kur’ân’dan kuvvet alarak büyük üniversiteler inşa etmek gerekir. O zamandan bu yana ahiretimizi kurtarmaya çalışıyoruz. Bunun dünyadaki semerelerinden biri de dünya hayatımızı mutlak is-

¹ RNK, s. 324.

² RNK, s. 1813.

³ RNK, s. 2228.

⁴ RNK, s. 1948.

⁵ RNK, s. 992.

⁶ RNK, s. 992.

tibdattan kurtarmak, dalâletin tehlikelerinden kurtulmak ve İslam milletleri arasındaki kardeşlik bağlarını geliştirmektir.¹

d) SEVAP TALEBİ, İSTİBDATI DEF EDER:

Hürriyet, hayat düsturlarının birinci rüknüdür. Yalancı vehim ipleriyle hürriyeti elden almak, istibdat ve zorbalık bağlarıyla bağlamak, hapsedilmek bir yana kabri tercih edecek kadar şiddetli bir şekilde bizi usandırdı. Ancak imana hizmet yolunda çekilen meşakkate verilen sevap bizi cesaretlendirmekte ve bunlara sabır ve tahammül göstermeye sevk etmektedir.²

e) İSLAM, İSTİBDATI DEF EDER:

Müslüman, diğer milletlerin fertlerinden farklıdır. Çünkü eğer dininden vazgeçse ne olursa olsun kendisini hiçbir şeyin bağlamadığı bir anarşist terörist olur. Hatta mutlak istibdat ve genel rüşvet dışında herhangi bir eğitim vasıtasıyla idare edilmesi mümkün olmaz.³ Onların üzerinden istibdat çeşitlerinin kalkması şura ile ve İslami şehametten, imani şefkatten fışkıran şer’î hürriyetle olur. Bu şer’î hürriyet şer’î âdâpla süslenmiş olup Batı medeniyetinin kötülüklerini dışlar.⁴

F. GAYRETİ ŞAHSİ MENFAATE HASRETMEK

Bu altı ölümcül hastalığı tedavi etmek için, içtimai hayatımızdaki tıp fakültesi mesabesinde olan Kur’ân-ı Hakim eczahanesinin feyzinden iktibas ettiklerimi açıklıyorum. Bunları altı kelimeyle açıklayayım. Çünkü tedavi için bunlardan başka yol bilmiyorum.

“VER-KURTUL” FİKRİNİN ESASI

MENFAAT VE KAVGA, ÖTEKİYLE ETKİLEŞMENİN ESASIDIR:

Nursî, çağındaki medeniyetten söz ederken sanki bizim şimdiki medeniyetimizden söz etmektedir. Bu ikisi, sıfatlarında ortaklırlar. Bu sebeple onun önceki-ne dair sözleri sonrakine dair şu hakikati zorunlu olarak taşımaktadır:

“İşte, medeniyet-i hazıra, felsefesiyle hayat-ı içtimaiye-i beşeriyede nokta-i istinad ‘kuvvet’ kabul eder. Hedefi ‘menfaat’ bilir. Düstur-u hayatı ‘cidal’ tanır. Cemaatlerin rabıtasını ‘unsuriyet ve menfi milliyet’ bilir. Gayesi, hevesât-ı nefsanıyeyi tatmin ve hâcât-ı beşeriyeyi tezyid etmek için bazı ‘lehviyattır.’ Halbuki, kuvvetin şe’ni, tecavüzdür. Menfaatin şe’ni, her arzuya kâfi gelmediğinden, üstünde boğuşmaktır. Düstur-u cidâlin şe’ni, çarpışmaktır. Unsuriyetin şe’ni, başkasını yutmakla beslenmek olduğundan, tecavüzdür. İşte, şu medeniyetin şu düsturlarındandır ki, bütün mehâsiniyle beraber, beşerin yüzde ancak 20’sine bir nevi surî saadet verip 80’ini rahatsızlığa, sefaletle atmıştır.”⁵

¹ RNK, s. 1904.

² RNK, s. 1682.

³ RNK, s. 1683.

⁴ RNK, s. 1965.

⁵ RNK, s. 183.

İLAC, HAK MENFAATE GAYRET ETMEKTİR

a) KUR'ÂN, MENFAATİ BELİRLER:

Menfaate, içtimai hayatta kuvvet yerine hakkı dayanak noktası kabul eden Kur'ân'ın hikmetine uygun olarak yönelir. Galip fikrin her çağda maksadı ve planlarının muharriki olarak kabul ettiği menfaat yerine, Allah rızasını ve faziletlere ulaşmayı hedef ve gaye edinir.¹

b) İSPATLANMIŞ MENFAAT

İnsanın isteklerine bağlı olan özel menfaat yerine genel menfaati tercih etmek. Bu sebeple iddia edilen şey, kesin deliller olmadan ispat edilmez. Bizler şimdiki zamanın çocukları ve geleceğin adayları olarak zihinlerimiz iddia edilen şeyin tasviriyle ve süslenmesiyle tatmin olmaz, aksine biz kesin deliller isteriz.² Onu çıplak bırakmak ve ümmet fertlerinin kalplerine onunla savaşıma isteği aşılacak amacıyla, böylece menfaat elbisesine bürünmüş olan fikirlerin yolunu kesmiş oluruz. Bunun sebebi, zulmü ve düşmanlığıdır.

SONUÇ:

Yukarıda anlatılanlardan ortaya çıkmaktadır ki milletler içtimai ve siyasi hayatlarında sıdkın ölmesi sebebiyle ortaya çıkan umutsuzluk hayatını fırsat bilen hakim fikirlerin istilası, müminleri birbirine bağlayan nurani bağları bilmemenin etkisiyle aralarına sızan düşmanlık duygusu ve buna ek olarak istibdatın yayılması, gayreti şahsi menfaate hasretmekten beslenen çeşitli bulaşıcı hastalıkların yaygınlaşmasıyla hasta olmaktadır. Said Nursi bunların tehlikesini ve tedavi yollarını açıklamıştır. Tedavinin özü, Kur'ân-ı Kerim eczahanesinden istifadeyle istinat noktasını keşfetmektir. Onu keşfetmek ve ona dayanmakla, sadece küreselleşme değil, bütün dünya hareket ettirilebilir. Ayrıca ne kadar güçlü ve sesi yüksek olursa olsun küreselleşme kimseyi korkutamaz. Çünkü o yok olucu, insan ise kalıcıdır. Yeis, cehalet, adavet ve şahsi menfaat ayrıca istibdata dayalı olması sebebiyle o, yok oluş tohumlarını içinde barındırmaktadır. Oysa bu (istibdat), şerefli kişilerin öğrendiği ve bütün varlığıyla reddettiği bir şeydir. İşte bunlar, milletlerin hastalıkları. Milletler hastalıklarını uzaklaştırmaya meyillidir. Bize düşen ise Said Nursi'nin (rh) çizmiş olduğu plan uyarınca milletlere bu hastalıklarını uzaklaştırmada yardımcı olmaktır.

¹ RNK, s. 183.

² RNK, s. 1994.